TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. kovo 9 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Advokatų laisvė teikti paslaugas — Valstybių narių galimybė suteikti teisę rengti oficialius dokumentus dėl teisių į nekilnojamąjį turtą įgijimo ar perleidimo tik nustatytų kategorijų advokatams — Valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos reikalaujama, kad prašymo įtraukti duomenis į žemės kadastrą parašo tikrumą patvirtintų notaras“

Byloje C-342/15

dėl 2015 m. gegužės 19 d. *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija) nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2015 m. liepos 8 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Leopoldine Gertraud Piringer

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J. L. da Cruz Vilaça, Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas A. Tizzano (pranešėjas), teisėjai M. Berger, A. Borg Barthet ir F. Biltgen,

generalinis advokatas M. Szpunar,

posėdžio sekretorius K. Malacek, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2016 m. birželio 8 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— Leopoldine Gertraud Piringer, atstovaujamos advokatų S. Piringer, W. L. Weh ir S. Harg,

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos G. Eberhard, M. Aufner ir C. Pesendorfer,

— Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vláčil ir D. Hadroušek,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze, J. Möller, D. Kuon ir J. Mentgen,

— Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos M. J. García-Valdecasas Dorrego ir V. Ester Casas,

— Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues, D. Colas ir R. Coesme,

— Latvijos vyriausybės, atstovaujamos I. Kalniņš ir J. Treijs-Gigulis,

— Liuksemburgo vyriausybės, atstovaujamos D. Holderer, padedamos advokato F. Moyse,

* Proceso kalba: vokiečių.

— Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna, D. Lutostańska ir A. Siwek,

— Slovėnijos vyriausybės, atstovaujamos B. Jovin Hrastnik,

— Europos Komisijos, atstovaujamos G. Braun ir H. Støvlbæk,

susipažinęs su 2016 m. rugsėjo 21 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1977 m. kovo 22 d. Tarybos direktyvos 77/249/EEB, skirtos padėti teisininkams [advokatams] veiksmingai naudotis laisve teikti paslaugas (OL L 78, 1977, p. 17; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 1 t., p. 52), 1 straipsnio 1 dalies antros pastraipos ir SESV 56 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Austrijos pilietės Leopoldine Gertraud Piringer ir *Bezirksgericht Freistadt* (Freištato apylinkės teismas, Austrija) ginčą dėl pastarojo atsisakymo į Austrijos žemės kadastrą įtraukti duomenis apie numatomą nekilnojamojo turto pardavimą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 77/249 2 konstatuojamoji dalis suformuluota taip:

„<...> ši direktyva apima tik priemones, skirtas sudaryti galimybę teisininkams [advokatams] veiksmingai dirbti teikiant paslaugas; <...> išsamesnių priemonių reikės tam, kad palengvinti veiksmingą naudojimąsi įsisteigimo teise.“

4 Šios direktyvos 1 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Ši direktyva taikoma teisininkų [advokatų] veiklai, susijusiai su paslaugų teikimu, tokiu mastu ir tokiomis sąlygomis, kaip numatyta šioje direktyvoje.

Nepaisant to, kas apibrėžta šioje direktyvoje, valstybės narės gali nustatyti teisininkų, turinčių teisę rengti oficialius dokumentus įgyti teisę tvarkyti mirusių asmenų turtą ir rengti dokumentus nuosavybės teisei į žemę įgyti ar perleisti, kategorijas [valstybės narės gali suteikti teisę rengti oficialius dokumentus dėl teisės tvarkyti mirusių asmenų turtą ir dėl teisių į nekilnojamąjį turtą įgijimo ar perleidimo tik nustatytų kategorijų advokatams].

2. „Teisininkas [advokatas]“ reiškia asmenį, turintį teisę užsiimti profesine veikla, vienu iš šių pavadinimų:

<...> *Airija:*	barrister, solicitor,
<...> *Jungtinė Karalystė:*	advocate, barrister, solicitor,

<...>“

5 Minėtos direktyvos 4 straipsnyje nustatyta:

„1. Su kliento atstovavimu [arba gynimu] teisiniuose procesuose susijusi veikla arba jo atstovavimas valstybinės valdžios institucijose kiekvienoje priimančioje valstybėje narėje vykdomas toje valstybėje įsisteigusiems teisininkams [advokatams] nustatytomis sąlygomis, išskyrus tas sąlygas, kurios reikalauja, kad toje valstybėje būtų gyvenama ar užsiregistruota toje valstybėje esančioje profesinėje organizacijoje.

<...>

4. Teisininkas [advokatas], besiverčiantis kitokia veikla, nei apibrėžta šio straipsnio 1 dalyje, ir toliau laikosi valstybės narės, iš kurios jis atvyksta, nustatytų sąlygų ir profesinio elgesio taisyklių, nepažeisdamas taisyklių, nepriklausomai nuo jų šaltinio, kurios reglamentuoja šią profesiją priimančioje valstybėje narėje, ypač tų, kurios susiję [susijusios] su teisininko [advokato] veiklos derinimu [nesuderinamumu] su kitokia veikla toje valstybėje <...>. Pastarosios taisyklės taikomos tik tuo atveju, jei jų gali laikytis teisininkas [advokatas], kuris nėra įsisteigęs priimančioje valstybėje narėje, ir tik tiek, kiek jų laikymasis objektyviai pateisinamas užtikrinant toje valstybėje tinkamą teisininko [advokato] veiklą, šios profesijos gerą vardą bei taisyklių dėl nesuderinamumo laikymąsi.“

6 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/5/EB, skirtos padėti teisininkams verstis nuolatine advokato praktika kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje buvo įgyta kvalifikacija (OL L 77, 1998, p. 36; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 3 t., p. 83), 10 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„<...> reikėtų numatyti, kaip yra numatyta Direktyvoje 77/249/EEB, galimybę neleisti advokato praktika besiverčiantiems Jungtinėje Karalystėje ir Airijoje pagal jų buveinės šalyse vartojamus profesinius vardus rengti tam tikrus oficialius dokumentus nuosavybės teisių perdavimo ir testamentų tvirtinimo srityse [atlikti tam tikrų veiksmų nekilnojamojo turto ir testamentų teisiniais klausimais]; ši direktyva nedaro jokio poveikio nuostatoms, pagal kurias kiekvienoje valstybėje narėje tam tikra veikla verčiasi ne advokatai, o kitų profesijų atstovai; <...>“

7 Šios direktyvos 5 straipsnio „Veiklos sritis“ 2 dalyje numatyta:

„Valstybės narės, kurios savo teritorijoje tam tikros kategorijos advokatams leidžia rengti dokumentus dėl teisės valdyti mirusių asmenų turtą suteikimo bei teisės į žemę [nekilnojamąjį turtą] suteikimo ar perdavimo, kurią kitos valstybės narės suteikia ne advokatams, o kitų profesijų atstovams, gali nesuteikti teisės verstis šiomis profesinės veiklos rūšimis teisininkams, besiverčiantiems advokato praktika pagal buveinės šalyje vartojamą profesinį vardą, suteiktą vienoje iš pastarųjų valstybių narių.“

Austrijos teisė

8 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikomos redakcijos 1995 m. vasario 2 d. *Allgemeines Grundbuchsgesetz* (Federalinis žemės kadastro įstatymas, *BGBl.* I, Nr. 87/2015, toliau – GBG) 31 straipsnyje nustatyta:

„1. Įtraukti duomenis į žemės kadastrą galima tik remiantis oficialiais dokumentais arba tokiais privačiais dokumentais, kuriuose yra teismo arba notaro patvirtinti šalių parašai, o fizinių asmenų atveju patvirtinimo žymoje taip pat nurodyta gimimo data.

<...>

3. Užsienio šalių dokumentų tikrumo patvirtinimas reglamentuojamas tarptautinėse sutartyse. Dokumentų, kurių tikrumą patvirtino už jų parengimą arba tikrumo patvirtinimą atsakinga Austrijos atstovybė ar valstybės, kurioje šie dokumentai parengti arba patvirtintas jų tikrumas, nacionalinė atstovybė, tikrumo papildomai tvirtinti nereikia.

<...>“

9 GBG 53 straipsnyje numatyta:

„1. Savininkas turi teisę reikalauti į registrą įtraukti duomenis apie numatomą pardavimą ar įkeitimą, kad pateikęs šį prašymą galėtų pagrįsti pirmenybę dėl įregistruojamų teisių, įgyjamų dėl šio pardavimo ar įkeitimo.

<...>

3. Vis dėlto minėtų prašymų nuorodas galima patvirtinti tik tada, jeigu atsižvelgiant į žemės kadastre pateiktus duomenis leidžiama į jį tinkamai įtraukti įregistruotiną teisę arba panaikinti esamą teisę ir jeigu prašymo parašo tikrumas yra patvirtintas teismo arba notaro. Taikomos 31 straipsnio 3–5 dalių nuostatos.

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

10 L. G. Piringer yra pusės nekilnojamojo turto, esančio Austrijoje, dalies savininkė.

11 2009 m. vasario 25 d. Čekijos Respublikoje ji pasirašė prašymą į Austrijos žemės kadastrą įtraukti duomenis apie numatomą jai priklausančios minėto nekilnojamojo turto dalies pardavimą, kad turėtų pirmenybę ją parduoti. Šiame prašyme esančio pareiškėjos parašo tikrumą patvirtino Čekijos advokatas, pagal Čekijos teisę šiuo tikslu padaręs žymą, kurioje, be kita ko, nurodė pareiškėjos pagrindinėje byloje gimimo datą ir tapatybei pagrįsti jos pateiktus dokumentus. Pasirašęs advokatas taip pat patvirtino, kad L. G. Piringer asmeniškai prie jo pasirašė vieną minėto prašymo egzempliorių.

12 2014 m. liepos 15 d. L. G. Piringer šį prašymą įtraukti duomenis pateikė žemės kadastrą tvarkančiam *Bezirksgericht Freistadt* (Freištato apylinkės teismas, Austrija). Prie savo prašymo ji, be kita ko, pridėjo 1961 m. lapkričio 10 d. sudarytą Austrijos Respublikos ir Čekoslovakijos Socialistinės Respublikos sutartį dėl teisminio bendradarbiavimo civilinėse bylose, viešųjų dokumentų pripažinimo ir teisinės informacijos pateikimo (*BGBl.* III, Nr. 309/1962), kuri vis dar taikoma palaikant dvišalius santykius su Čekijos Respublika [*BGBl.* III, Nr. 123/1997; toliau – Austrijos ir Čekijos sutartis].

13 2014 m. liepos 18 d. sprendimu minėtas teismas atmetė pareiškėjos pagrindinėje byloje prašymą dėl to, kad jos parašo tikrumas nebuvo patvirtintas teismo arba notaro, kaip reikalaujama pagal GBG 53 straipsnio 3 dalį. Be to, minėtas teismas nurodė, kad parašo tikrumo tvirtinimas (jį patvirtino Čekijos advokatas) nepatenka į Austrijos ir Čekijos sutarties taikymo sritį. Bet kuriuo atveju jis pažymėjo, kad L. G. Piringer pateiktoje patvirtinimo žymoje nebuvo oficialaus antspaudo, reikalingo pagal minėtos sutarties 21 ir 22 straipsnius.

14 2015 m. lapkričio 25 d. nutartimi *Landesgericht Linz* (Linco apygardos teismas, Austrija) patvirtino 2014 m. liepos 18 d. priimtą teismo sprendimą, visų pirma nusprendęs, kad, nors pareiškimas, patvirtinantis parašo tikrumą, yra oficialus dokumentas, kaip tai suprantama pagal Čekijos teisę, Austrijoje jis pripažįstamas pagal Austrijos ir Čekijos sutarties 21 straipsnio 2 dalį. Tačiau, kadangi pagal šią nuostatą tarpusavyje pripažįstama tik „teismo, administracinės institucijos arba Austrijos

notaro“ padaryta žyma, patvirtinanti parengto privataus dokumento parašo tikrumą, jos taikymo srities išplėtimas įtraukus Čekijos advokatų padarytas žymas prieštarautų ne tik šio straipsnio nuostatoms, bet ir pačiai susitariančiųjų šalių valiai.

15 *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija), kuriam L. G. Piringer pateikė kasacinį skundą, iš esmės mano, kad Austrijos ir Čekijos sutartis šiuo atveju netaikytina, ir abejoja, ar GBG 53 straipsnio 3 dalyje nustatytas reikalavimas dėl notarinio patvirtinimo yra suderinamas su Sąjungos teise.

16 Šiomis aplinkybėmis *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Direktyvos 77/249] 1 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad valstybė narė gali dokumentų, kurie yra būtini norint įgyti ar perleisti teises į nekilnojamąjį turtą, parašų tikrumo patvirtinimui taikyti advokatų laisvės teikti paslaugas išimtį ir leisti šią paslaugą teikti tik notarams?

2. Ar SESV 56 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis nedraudžia valstybės, kurioje tvarkomas registras (Austrijos), nacionalinės teisės akto, pagal kurį privalomąjį dokumentų, kurie yra būtini norint įgyti ar perleisti teises į nekilnojamąjį turtą, parašų tikrumo patvirtinimą gali atlikti tik notarai, o tai lemia, kad Čekijos Respublikoje įsisteigusio advokato buveinės valstybėje parengtas pareiškimas dėl parašo tikrumo nepripažįstamas valstybėje, kurioje tvarkomas registras, nors šiam pareiškimui pagal Čekijos teisę priskiriama teisinė oficialaus patvirtinimo galia,

ir visų pirma dėl to, kad:

a) Čekijos Respublikoje įsisteigusio advokato parengto pareiškimo dėl parašo, kuriuo patvirtintas žemės kadastro prašymas, tikrumo pripažinimo valstybėje, kurioje tvarkomas registras, klausimas susijęs su esminiu advokato paslaugos vykdymu, kuris neįmanomas valstybėje, kurioje tvarkomas registras, įsisteigusiems advokatams, todėl atsisakymui pripažinti tokį pareiškimą netaikomas apribojimų draudimas;

arba

b) tokia išimtis pateisinama tam, kad būtų galima užtikrinti dokumentų (su teisiniais sandoriais susijusių dokumentų) teisėtumą ir teisinį saugumą, todėl skirta privalomiesiems bendrojo intereso pagrindams užtikrinti, be to, būtina šiam tikslui valstybėje, kurioje tvarkomas registras, pasiekti?“

Dėl prašymo atnaujinti žodinę proceso dalį

17 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 82 straipsnio 2 dalį žodinė proceso dalis buvo baigta, 2016 m. rugsėjo 21 d. generaliniam advokatui pateikus išvadą.

18 2016 m. spalio 31 d. L. G. Piringer Teisingumo Teismo kanceliarijai pateikė prašymą atnaujinti žodinę proceso dalį. Ji iš esmės ginčijo tam tikrus generalinio advokato išvadoje pateiktus teiginius ir nurodė, kad suinteresuotieji asmenys neišsakė nuomonės dėl tam tikrų esminių argumentų, pateiktų nagrinėjant šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

19 Šiuo aspektu iš SESV 252 straipsnio antros pastraipos matyti, kad generalinio advokato pareiga – viešame posėdyje visiškai nešališkai ir nepriklausomai teikti motyvuotą išvadą dėl bylų, kuriose jis turi dalyvauti, tačiau Teisingumo Teismo nesaisto nei ši išvada, nei ją pagrindžiantys motyvai (2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Taryba / Front Polisario*, C-104/16 P, EU:C:2016:973, 60 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

20 Taigi šalies nesutikimas su generalinio advokato išvada, nepaisant to, kokie klausimai joje nagrinėjami, savaime negali būti motyvas, pateisinantis žodinės proceso dalies atnaujinimą (2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Taryba / Front Polisario*, C-104/16 P, EU:C:2016:973, 61 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

21 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Procedūros reglamento 83 straipsnį Teisingumo Teismas, išklausęs generalinį advokatą, gali bet kada nutarti atnaujinti žodinę proceso dalį, jeigu, be kita ko, mano, kad jam nepateikta pakankamai informacijos, arba jeigu nagrinėjant bylą reikia remtis argumentu, dėl kurio šalys ar Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnyje nurodyti suinteresuotieji asmenys nepateikė nuomonės.

22 Bet šiuo atveju Teisingumo Teismas mano, kad turi visą informaciją, būtiną atsakyti į pateiktus klausimus, ir kad šia informacija buvo remiamasi per teismo procesą, o šalys dėl jos pareiškė nuomonę.

23 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas, išklausęs generalinį advokatą, nusprendžia, kad nereikia atnaujinti žodinės proceso dalies.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

24 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 77/249 1 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamas toks valstybės narės teisės aktas, kaip nagrinėjamasis pagrindinėje byloje, pagal kurį dokumentų, būtinų norint įgyti ar perleisti teises į nekilnojamąjį turtą, parašų tikrumo patvirtinimą gali atlikti tik notarai ir dėl to nenumatyta galimybės pripažinti šioje valstybėje narėje tokį parašų tikrumo patvirtinimą, kurį atlieka kitoje valstybėje narėje įsisteigęs advokatas.

25 Siekiant atsakyti į šį klausimą, pirmiausia reikia nustatyti, ar Direktyva 77/249 taikoma tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje.

26 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 77/249, kuria siekiama padėti advokatams veiksmingai naudotis laisve teikti paslaugas (1988 m. sausio 19 d. Sprendimo *Gullung*, 292/86, EU:C:1988:15, 15 punktas), 1 straipsnio 1 dalį ši direktyva taikoma advokatų veiklai, susijusiai su paslaugų teikimu.

27 Taigi reikia patikrinti, pirma, ar toks prašymo įtraukti duomenis į žemės kadastrą parašo tikrumo patvirtinimas, kaip nagrinėjamasis pagrindinėje byloje, yra „teisininko [advokato] veikla“, ir, antra, ar šis parašo tikrumo patvirtinimas buvo atliktas naudojantis laisve teikti paslaugas, kaip tai suprantama pagal minėtą nuostatą.

28 Visų pirma, būtina konstatuoti, kad Direktyvoje 77/249 nėra aiškiai apibrėžta, ką reiškia joje įtvirtinta sąvoka „teisininko [advokato] veikla“. Nors šioje direktyvoje išskiriama, viena vertus, veikla, susijusi su atstovavimu klientui ir jo gynyba teisme arba valstybės valdžios institucijose (ši veikla, be kita ko, nurodyta minėtos direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje) ir, kita vertus, visa kita veikla (nurodyta, be kita ko, minėtos direktyvos 4 straipsnio 4 dalyje) (žr. 1995 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Gebhard*, C-55/94, EU:C:1995:411, 14 punktą), joje aiškiai nenumatyta, kokia yra šių sąvokų reikšmė.

29 Vis dėlto, kiek tai susiję su pačia sąvoka „teisininkas [advokatas]“, įtvirtinta Direktyvos 77/249 1 straipsnio 2 dalyje, šioje direktyvoje numatyta, kad ši sąvoka turi būti suprantama kaip reiškianti „asmenį, turintį teisę užsiimti profesine veikla, vienu iš pavadinimų“, taikomų

kiekvienoje valstybėje narėje. Šia apibrėžtimi Europos Sąjungos teisės aktų leidėjas paliko valstybėms narėms galimybę pačioms apibrėžti šią sąvoką ir nurodė kiekvienoje valstybėje narėje vartojamus pavadinimus asmenims, turintiems teisę užsiimti minėta profesine veikla, nustatyti.

30 Atsižvelgiant į šias aplinkybes, laikytina, kad, kiek tai susiję ir su veiklos, kuria gali užsiimti advokatai, apibrėžtimi, nesant Direktyvoje 77/249 jokių paaiškinimų, Europos Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė išsaugoti valstybių narių teisę nustatyti šios sąvokos turinį, palikdamas joms plačią diskreciją šiuo klausimu.

31 Taigi siekiant išaiškinti Direktyvą 77/249, reikia pažymėti, kad, priešingai, nei teigia, be kita ko, Čekijos ir Ispanijos vyriausybės, šioje direktyvoje nurodyta sąvoka „teisininko [advokato] veikla“ apima ne tik įprastai advokatų teikiamas teisines paslaugas, pavyzdžiui, teisinę konsultaciją ar atstovavimą klientui ir jo gynybą teisme, bet gali būti susijusi ir su kitų rūšių paslaugomis, pavyzdžiui, parašų tikrumo patvirtinimu. Tai, kad negarantuojama, jog pastarąsias paslaugas visose valstybėse narėse teiks advokatai, yra nereikšminga šiuo požiūriu.

32 Be to, reikia patikslinti, kad, kaip matyti iš Teisingumo Teismui pateiktų bylos medžiagos, kai kurios valstybės narės, tarp kurių, be kita ko, yra Čekijos Respublika, iš tiesų suteikė šalyje įsisteigusiems advokatams galimybę teikti šias kitų rūšių paslaugas.

33 Antra, būtina nustatyti, ar advokato veiklai, kurią sudaro parašo tikrumo patvirtinimas, taikoma laisvė teikti paslaugas. Iš tiesų pagal Direktyvos 77/249 1 straipsnio 1 dalį šios direktyvos taikymas advokato veiklai taip pat priklauso nuo sąlygos, kad ši veikla turi būti atliekama „teikiant paslaugas“.

34 Šiuo klausimu reikia priminti, kaip ne kartą yra nusprendęs Teisingumo Teismas, jog tam, kad būtų galima teikti paslaugas, paslaugos teikėjas turi nuvykti į valstybę narę, kurioje yra įsikūręs paslaugos gavėjas, arba paslaugos gavėjas turi nuvykti į valstybę, kurioje įsisteigęs paslaugos teikėjas. Pirmasis iš šių atvejų aiškiai nurodytas SESV 57 straipsnio trečioje pastraipoje, pagal kurią paslaugą teikiantis asmuo gali laikinai savo veikla verstis toje valstybėje narėje, kur paslauga teikiama, tomis pačiomis sąlygomis, kurias toji valstybė taiko savo nacionaliniams subjektams, o antrasis atvejis, atitinkantis tikslą visą atlygintiną veiklą, kurios neapima laisvas prekių, asmenų ir kapitalo judėjimas, priskirti prie laisvo paslaugų judėjimo, yra būtinas pirmojo papildinys (be kita ko, žr. 2013 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *Demirkan*, C-221/11, EU:C:2013:583, 34 punktą).

35 Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją teisė laisvai teikti paslaugas valstybių narių piliečiams, taigi ir Sąjungos piliečiams, suteikta pagal SESV 56 straipsnį, apima „pasyvią“ laisvę teikti paslaugas, t. y. paslaugų gavėjų laisvę atvykti į kitą valstybę narę, kad ten galėtų gauti paslaugą be apribojimų (be kita ko, žr. 2013 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *Demirkan*, C-221/11, EU:C:2013:583, 35 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

36 Vadinasi, Direktyva 77/249, kiek ja siekiama padėti advokatams veiksmingai naudotis laisve teikti paslaugas, turi būti aiškinama taip, kad ji taikoma tiek įprastu atveju, kai advokatas, siekdamas teikti paslaugas, vyksta į kitą valstybę narę nei ta, kurioje yra įsisteigęs, tiek tuo atveju, kai minėtos profesijos atstovas nevyksta į kitą valstybę narę, t. y. kai, kaip pagrindinėje byloje, paslaugos gavėjas iš savo gyvenamosios vietos valstybės narės vyksta į kitą valstybę narę tam, kad pasinaudotų joje įsisteigusio advokato paslaugomis.

37 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, kadangi šiuo atveju Direktyvos 77/249 taikymo sąlygos yra įvykdytos, reikia manyti, kad ši direktyva gali būti taikoma tokios bylos, kokia yra pagrindinė byla, aplinkybėmis.

38 Tai nustačius reikia pažymėti, kad *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas) pateiktas klausimas susijęs konkrečiai su Direktyvos 77/249 1 straipsnio 1 dalies antros pastraipos aiškinimu. Ši nuostata leidžia nukrypti nuo advokatams suteiktos laisvės teikti paslaugas numatant, kad valstybės narės gali tik „tam tikroms teisininkų [advokatų] kategorijoms“ suteikti teisę rengti oficialius dokumentus, be kita ko, dėl teisių į nekilnojamąjį turtą įgijimo ar perleidimo.

39 Visų pirma savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar tokia nukrypti leidžiančia nuostata galima pateisinti Austrijos notarams nustatytą išimtinę teisę tvirtinti dokumentų, kurie yra būtini norint įgyti ar perleisti teises į nekilnojamąjį turtą, parašų tikrumą ir neleisti advokatams užsiimti tokia veikla.

40 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad nukrypti leidžianti nuostata, numatyta Direktyvos 77/249 1 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, apskritai nėra skirta įvairių kategorijų teisininko profesijoms, todėl valstybės narės, remdamosi šia nuostata, turi teisę leisti užsiimti oficialių dokumentų dėl teisių į nekilnojamąjį turtą įgijimo ar perleidimo rengimo veikla tik tam tikrų kategorijų teisininkams, pavyzdžiui, notarams, ir taip uždrausti užsienio advokatams užsiimti aptariama veikla minėtų valstybių narių teritorijoje.

41 Vis dėlto minėtoje nuostatoje yra numatyta nukrypti leidžianti nuostata, kurios apimtis siauresnė ir kuri orientuota kaip tik į tam tikras nustatytas advokatų kategorijas, aiškiai nurodytas, be kita ko, pačios direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje.

42 Šiuo klausimu, kaip teisingai nurodo Komisija ir Vokietijos vyriausybė, iš Direktyvos 77/249 genezės galima suprasti šios nuostatos, kuri buvo įtraukta dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos, siekiant atsižvelgti į ypatingą teisinę padėtį šiose dviejose valstybėse narėse, kuriose yra skirtingų kategorijų advokatų, t. y. *barristers* ir *solicitors*, kilmę ir apimtį.

43 Visų pirma nukrypti leidžiančia nuostata, kuri numatyta Direktyvos 77/249 1 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, turėjo būti atsižvelgta į *Common Law* šalyse taikytinus teisės aktus, numatančius išimtinę *solicitors* kompetenciją rengti tam tikrus su nekilnojamojo turto teise susijusius teisinius dokumentus, o kitose valstybėse narėse šios direktyvos priėmimo momentu rengti šiuos dokumentus buvo numatyta tik notarams ar teismams. Be to, nebuvo ginčijama, kad tokia veikla nepatenka į Direktyvos 77/249 taikymo sritį.

44 Taigi, kaip savo išvados 34 punkte pabrėžė generalinis advokatas, minėtos nukrypti leidžiančios nuostatos tikslas – užtikrinti, kad kitų valstybių narių advokatai negalėtų atitinkamos veiklos vykdyti Jungtinėje Karalystėje arba Airijoje. Šį aiškinimą taip pat patvirtina Direktyvos 98/5 10 konstatuojamoji dalis, pagal kurią, kaip nustatyta Direktyvoje 77/249, reikėtų numatyti galimybę neleisti advokato praktika besiverčiantiems asmenims Jungtinėje Karalystėje ir Airijoje pagal jų buveinės šalyse vartojamus profesinius vardus rengti tam tikrus oficialius dokumentus nuosavybės teisių perdavimo ir testamentų tvirtinimo srityse.

45 Panašiai Direktyvos 98/5 5 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „[v]alstybės narės, kurios savo teritorijoje tam tikros kategorijos advokatams leidžia rengti dokumentus dėl teisės valdyti mirusių asmenų turtą suteikimo bei teisės į žemę [nekilnojamąjį turtą] suteikimo ar perdavimo, kurią kitos valstybės narės suteikia ne advokatams, o kitų profesijų atstovams, gali nesuteikti teisės verstis šiomis profesinės veiklos rūšimis teisininkams, besiverčiantiems advokato praktika pagal buveinės šalyje vartojamą profesinį vardą, suteiktą vienoje iš pastarųjų valstybių narių“.

46 Tokiomis aplinkybėmis, kadangi ši nukrypti leidžianti nuostata, numatyta Direktyvos 77/249 1 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, orientuota tik į tam tikrų kategorijų advokatus, kuriems atitinkama valstybė narė suteikia teisę užsiimti profesine veikla pagal vieną iš pačioje direktyvoje aiškiai nurodytų pavadinimų, ir nėra orientuota į kitus nei advokatas profesijų atstovus, reikia daryti išvadą, kad minėta nuostata netaikoma pagrindinės bylos aplinkybėmis.

47 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 77/249 1 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad ji netaikoma tokiam valstybės narės teisės aktui, kaip nagrinėjamasis pagrindinėje byloje, pagal kurį dokumentų, būtinų norint įgyti ar perleisti teises į nekilnojamąjį turtą, parašų tikrumo patvirtinimą gali atlikti tik notarai ir dėl to nenumatyta galimybės pripažinti šioje valstybėje narėje tokį parašų tikrumo patvirtinimą, kurį atlieka kitoje valstybėje narėje įsisteigęs advokatas.

Dėl antrojo klausimo

48 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 56 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamas toks valstybės narės teisės aktas, kaip nagrinėjamasis pagrindinėje byloje, pagal kurį dokumentų, būtinų norint įgyti ar perleisti teises į nekilnojamąjį turtą, parašų tikrumo patvirtinimą gali atlikti tik notarai ir dėl to nenumatyta galimybės pripažinti minėtoje valstybėje narėje tokį parašų tikrumo patvirtinimą, kurį pagal savo nacionalinę teisę atlieka kitoje valstybėje narėje įsisteigęs advokatas.

49 Siekiant atsakyti į šį klausimą, visų pirma svarbu priminti, kad pagal SESV 56 straipsnį reikalaujama panaikinti ne tik bet kokią kitoje valstybėje narėje įsteigto paslaugų teikėjo diskriminaciją dėl pilietybės, bet ir bet kokius laisvo paslaugų teikimo apribojimus, net vienodai taikomus tiek nacionaliniams, tiek kitų valstybių narių paslaugų teikėjams, jeigu jie draudžia, trukdo ar daro ne tokią patrauklią paslaugų teikėjo, įsteigto kitoje valstybėje narėje, kurioje jis teisėtai teikia panašias paslaugas, veiklą (2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *Citroën Belux*, C-265/12, EU:C:2013:498, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2015 m. birželio 11 d. Sprendimo *Berlington Hungary ir kt.*, C-98/14, EU:C:2015:386, 35 punktas).

50 Šiuo atveju pagal GBG 53 straipsnio 3 dalį tik notarams ir teismams suteikiama kompetencija tvirtinti dokumentų, kurie yra būtini norint įgyti ar perleisti teises į nekilnojamąjį turtą, parašų tikrumą. Dėl šios nuostatos taikymo nediskriminuojant panaikinama galimybė pripažinti Austrijoje tokio parašo tikrumo patvirtinimą, kurį atlieka tiek šioje valstybėje, tiek kitose valstybėse narėse įsisteigę advokatai.

51 Kadangi neleidžiama pripažinti parašo tikrumo patvirtinimo, kurį atlieka advokatas, įsisteigęs kitoje valstybėje narėje, šiuo atveju Čekijoje, kur jis pagal nacionalinę teisę teisėtai teikia panašias paslaugas, tokia kompetencijos išlyga gali tokiam specialistui užkirsti kelią teikti tokio pobūdžio paslaugą savo klientams, ketinantiems ja remtis Austrijoje. Be to, atsižvelgiant į šio sprendimo 34 ir 35 punktuose nurodytą jurisprudenciją, dėl tokios kompetencijos išlygos taip pat ribojama Austrijos piliečio, kaip tokios paslaugos gavėjo, laisvė atvykti į Čekijos Respubliką, kad ten galėtų gauti paslaugą, kuri Austrijoje negalioja siekiant į žemės registrą įtraukti duomenis.

52 Taigi reikia konstatuoti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinės teisės nuostata yra SESV 56 straipsnyje garantuojamos laisvės teikti paslaugas ribojimas.

53 Antra, būtina priminti, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją toks ribojimas gali būti leidžiamas remiantis SESV 51 ir 52 straipsniuose, taikomuose ir laisvės teikti paslaugas sričiai pagal SESV 62 straipsnį, aiškiai numatytomis leidžiančiomis nukrypti nuostatomis viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ir jos sveikatos sumetimais arba pateisinamas, kai jis taikomas nediskriminuojamai, privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais (žr. 2016 m. sausio 28 d. Sprendimo *Laezza*, C-375/14, EU:C:2016:60, 31 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), su sąlyga, kad minėto ribojimo taikymas bus tinkamas nagrinėjamam tikslui įgyvendinti ir neviršys to, kas būtina jam pasiekti (be kita ko, žr. 2011 m. kovo 17 d. Sprendimo *Peñarroja Fa*, C-372/09 ir C-373/09, EU:C:2011:156, 54 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

54 Šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad, kaip savo išvados 48 punkte nurodė generalinis advokatas, Teisingumo Teismas 2011 m. gegužės 24 d. Sprendime *Komisija / Austrija* (C-53/08, EU:C:2011:338, 91 ir 92 punktai) jau yra pareiškęs, kad notarams priskirta patvirtinimo veikla pati savaime nesusijusi su tiesioginiu ir konkrečiu dalyvavimu vykdant viešosios valdžios funkcijas, kaip tai suprantama pagal SESV 51 straipsnio pirmą pastraipą. Be to, tai, kad tam tikrų aktų ar susitarimų autentiškumas būtinai privalo būti patvirtintas, antraip jie negalioja, negali paneigti šio vertinimo.

55 Taigi ESV sutarties minėtoje nuostatoje numatyta išimtimi negali būti remiamasi aplinkybėmis, susiklosčiusiomis šioje byloje, kuri, beje, susijusi tik su pareiškėjos parašo tikrumo patvirtinimu, o ne su dokumento, ant kurio tas parašas padėtas, turiniu.

56 Vis dėlto, atsižvelgiant į šio sprendimo 50 punkte nurodytą aplinkybę, kad GBG 53 straipsnio 3 dalyje nustatyta notarų kompetencijos išlyga yra nediskriminuojanti priemonė, būtina patikrinti, ar ji gali, ar ne būti pateisinama, atsižvelgiant į šio sprendimo 53 punkte nurodytą jurisprudenciją, privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais.

57 Šiuo atveju Austrijos valdžios institucijos teigia, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionaline priemone siekiama užtikrinti tinkamą žemės registro sistemos veikimą ir garantuoti privačių asmenų sudarytų dokumentų teisėtumą ir teisinį saugumą.

58 Vis dėlto, pirma, kaip pabrėžė, be kita ko, Austrijos ir Vokietijos vyriausybės, reikia pažymėti, kad ypač tam tikrose valstybėse narėse, kuriose yra lotyniškojo tipo notariatas, žemės kadastras vaidina lemiamą reikšmę, be kita ko, sudarant nekilnojamojo turto sandorius. Pirmiausia bet koks įrašas žemės kadastre, kaip antai Austrijos žemės kadastre, turi teises ir pareigas sukuriančių pasekmių, todėl asmens, prašiusio padaryti šį įrašą, teisė įgyjama tik padarius tokį įrašą. Taigi žemės kadastro tvarkymas yra esminė prevencinio teisingumo administravimo dalis tiek, kiek ja siekiama užtikrinti teisingą teisės aktų taikymą ir privačių asmenų sudarytų dokumentų teisinį saugumą, o tai patenka į valstybės užduočių ir atsakomybės sritį.

59 Šiomis aplinkybėmis nacionalinės nuostatos, pagal kurias reikalaujama, kad prisiekusieji specialistai, kaip antai notarai, patikrintų žemės kadastre padarytų įrašų teisingumą, padeda užtikrinti nekilnojamojo turto sandorių teisinį saugumą ir tinkamą žemės kadastro veikimą; apskritai jos yra susijusios su tinkamo teisingumo administravimo, kuris pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją yra imperatyvus bendrojo intereso pagrindas, užtikrinimu (šiuo klausimu žr. 1996 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Reisebüro Broede*, C-3/95, EU:C:1996:487, 36 punktą).

60 Antra, reikia priminti, kad 2011 m. gegužės 24 d. Sprendime *Komisija / Austrija* (C-53/08, EU:C:2011:338, 96 punktas) dėl įsisteigimo laisvės Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog tai, kad notarų veikla siekiama bendrojo intereso tikslų, visų pirma užtikrinti privačių asmenų sudarytų dokumentų teisėtumą ir teisinį saugumą, yra imperatyvus bendrojo intereso pagrindas, pateisinantis galimus SESV 49 straipsnio apribojimus, kuriuos lemia notarų veiklos ypatumai, pavyzdžiui, notarų veiklos organizavimas nustatant jiems taikomą įdarbinimo tvarką, ribojant jų skaičių ar teritorinę kompetenciją, numatant atlyginimo už notarinius veiksmus, notarų nepriklausomumo, su jų pareigomis nesuderinamos veiklos taisykles ir jų nepakeičiamumo garantijas, jei šie apribojimai leidžia pasiekti tokius tikslus ir yra tam būtini.

61 Pagal analogiją taikant tai, ką Teisingumo Teismas nusprendė minėtame sprendime, darytina prielaida, kad tokie argumentai taip pat taikomi laisvės teikti paslaugas apribojimo, kaip jis suprantamas pagal SESV 56 straipsnį, atveju.

62 Taigi reikia konstatuoti, kad Austrijos vyriausybės nurodyti tikslai yra imperatyvus bendrojo intereso pagrindas, leidžiantis pateisinti tokį nacionalinės teisės aktą, kaip nagrinėjamasis pagrindinėje byloje.

63 Vis dėlto dar reikia patikrinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjama priemonė atitinka proporcingumo reikalavimą, kaip jis suprantamas pagal šio sprendimo 53 ir 60 punktuose nurodytą jurisprudenciją.

64 Šiuo atveju, kaip matyti iš Austrijos valdžios institucijų per posėdį pateiktų pastabų, siekiant padaryti įrašą žemės kadastre yra svarbu ir būtina įtraukti notarą, nes šio specialisto dalyvavimas neapsiriboja vien asmens, kuris pasirašo ant dokumento, tapatybės patvirtinimu, bet apima ir tai, kad notaras susipažįsta su nagrinėjamo dokumento turiniu, kad galėtų užtikrinti numatomo sandorio teisėtumą, ir patikrina pareiškėjo gebėjimą sudaryti sandorius.

65 Šiomis aplinkybėmis tai, kad veikla, susijusi su dokumentų dėl teisių į nekilnojamąjį turtą įgijimo ar perleidimo patvirtinimu, priskirta tik tam tikrai profesinei kategorijai, kuriai svarbus visuomenės pasitikėjimas ir kuriai atitinkama valstybė narė taiko ypatingą kontrolę, yra tinkama priemonė tikslams, kaip antai tinkamam žemės kadastro sistemos veikimui ir privačių asmenų sudarytų dokumentų teisėtumui ir teisiniam saugumui, pasiekti.

66 Be to, reikia pažymėti, kad advokatų veikla, kai tvirtinamas dokumentų parašų tikrumas, nėra panaši į parašų tikrumo patvirtinimo veiklą, kurią vykdo notarai, ir kad parašų tikrumo patvirtinimo tvarkai taikomos griežtesnės nuostatos.

67 Šiuo klausimu šios bylos posėdyje Čekijos vyriausybė pareiškė, kad, nors Čekijos advokatas iš tiesų yra įgaliotas patvirtinti parašo tikrumą konkrečiame teisės akte aiškiai numatytomis aplinkybėmis, vis dėlto iš *Nejvyšší soud* (Aukščiausiasis Teismas, Čekijos Respublika) jurisprudencijos akivaizdu, jog parašo tikrumo patvirtinimo žyma, kurią padarė Čekijos advokatas, nėra oficialus dokumentas. Todėl, kilus šalių ginčui, šis advokato atliktas patvirtinimas neturėtų tokios pačios įrodomosios galios kaip notaro atliktas parašo tikrumo patvirtinimas.

68 Darytina išvada, kad, kaip teigia minėta valstybė narė, jei Austrijoje toks parašas turėtų būti pripažintas duomenų įtraukimo į Austrijos žemės kadastrą tikslais, šis advokato atliktas patvirtinimas turėtų oficialaus dokumento vertę, nes būtų laikomas lygiaverčiu notaro atliktam parašo tikrumo patvirtinimui. Todėl šis patvirtinimas Austrijoje turėtų kitokią įrodomąją galią, nei galėtų turėti Čekijoje.

69 Tokiomis sąlygomis sprendimas dėl advokatų laisvės teikti paslaugas apskritai atsisakyti valstybės kontrolės funkcijų ir veiksmingo duomenų įtraukimo į žemės kadastrą kontrolės užtikrinimo sutrikdytų tinkamą žemės kadastro sistemos veikimą ir privačių asmenų sudarytų dokumentų teisėtumą ir teisinį saugumą.

70 Darytina išvada, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinė priemonė neviršija to, kas būtina Austrijos vyriausybės nurodytiems tikslams pasiekti.

71 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad SESV 56 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiamas toks valstybės narės teisės aktas, kaip nagrinėjamasis pagrindinėje byloje, pagal kurį dokumentų, būtinų norint įgyti ar perleisti teises į nekilnojamąjį turtą, parašų tikrumo patvirtinimą gali atlikti tik notarai ir dėl to nenumatyta galimybės pripažinti minėtoje valstybėje narėje tokį parašų tikrumo patvirtinimą, kurį pagal savo nacionalinę teisę atlieka kitoje valstybėje narėje įsisteigęs advokatas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

72 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

1. **1977 m. kovo 22 d. Tarybos direktyvos 77/249/EEB, skirtos padėti teisininkams [advokatams] veiksmingai naudotis laisve teikti paslaugas, 1 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad ji netaikoma tokiam valstybės narės teisės aktui, kaip nagrinėjamasis pagrindinėje byloje, pagal kurį dokumentų, būtinų norint įgyti ar perleisti teises į nekilnojamąjį turtą, parašų tikrumo patvirtinimą gali atlikti tik notarai ir dėl to nenumatyta galimybės pripažinti šioje valstybėje narėje tokį parašų tikrumo patvirtinimą, kurį atlieka kitoje valstybėje narėje įsisteigęs advokatas.**

2. **SESV 56 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiamas toks valstybės narės teisės aktas, kaip nagrinėjamasis pagrindinėje byloje, pagal kurį dokumentų, būtinų norint įgyti ar perleisti teises į nekilnojamąjį turtą, parašų tikrumo patvirtinimą gali atlikti tik notarai ir dėl to nenumatyta galimybės pripažinti minėtoje valstybėje narėje tokį parašų tikrumo patvirtinimą, kurį pagal savo nacionalinę teisę atlieka kitoje valstybėje narėje įsisteigęs advokatas.**

Parašai.